

порядках надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах (Наказ МОЗ України від 09.03.2022 № 441).

Для досягнення очікуваних результатів навчання у програмі курсу запропоновано різні види діяльності (моделювання ситуацій; відпрацювання технік психологічної допомоги й алгоритмів дій у надзвичайних ситуаціях; тренінгові вправи; інсценізації діалогів; рухливі ігри, створення виробів, інтелект-карт; виконання мініпроектів; перегляд і аналіз відео; обговорення проблемних питань; екскурсії; відеозйомки; челенджі; конкурси; квести тощо), які спонукатимуть здобувачів освіти до активної розумової та практичної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану: на що звернути увагу директору школи. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-v-umovakh/>
2. Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу. URL: <http://surl.li/iavwzv>
3. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>
4. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>
5. Наказ МОН № 135 від 10.02.2023 року «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/deyaki-pitannya-stvorennya-ta-funkcionuvannya-klasiv-bezpeki-u-zakladah-osviti>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>

УДК 338.244.47 : 159.928.22

Стрельников Виктор Юрійович,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки ДЗ
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Полтава;
професор кафедри філософії і економіки
освіти Полтавської академії неперервної
освіти ім. М. В. Остроградського,
м. Полтава

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ І СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Позашкільна освіта відіграє ключову роль у всебічному розвитку дітей та молоді, формуванні їхніх соціальних і професійних компетентностей. В умовах війни в Україні, динамічних соціально-економічних змін, цифрової трансформації та глобалізаційних процесів виникає необхідність безпечного освітнього середовища для реформування системи позашкільної освіти, яка зазнала серйозних викликів, однак водночас демонструє значну адаптивність. У цій роботі, спираючись на дослідження І. Бабенко, А. Барбінової, Л. Ворони, Л. Хоменко [11], Л. Лебедик [1–4; 10], попередні наші спільні напрацювання з Л. Лебедик [5–6 та ін.], інші наші роботи [7–9], розглянемо основні тенденції розвитку позашкільної освіти та стратегії її подальшого реформування в умовах воєнних дій в аспекті створення безпечного освітнього середовища.

До основних тенденцій створення безпечного освітнього середовища для розвитку позашкільної освіти відносимо: 1) інтеграцію формальної та неформальної освіти (поєднання традиційного навчання з сучасними технологіями, впровадження дуальної освіти); 2) орієнтацію на компетентнісний підхід (розвиток soft skills та hard skills, створення індивідуальних освітніх траєкторій); 3) діджиталізацію освітнього процесу (використання EdTech, платформ дистанційного навчання, VR/AR-технологій); 4) партнерство з громадськими організаціями та бізнесом (створення освітніх кластерів, залучення меценатів, спонсорів); 5) розвиток інклюзивної освіти (створення рівного доступу до позашкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами).

У сучасних умовах війни відбувається адаптація закладів позашкільної освіти, запроваджуються інновації в освітньому процесі, зокрема: 1) перехід на дистанційні та змішані форми навчання: активне використання онлайн-платформ для забезпечення безперервності освітнього процесу; 2) упровадження психологічної підтримки: створення спеціалізованих програм для дітей, що пережили травматичні події; 3) зміна змісту освітніх програм:

посилення патріотичного виховання, інтеграція тем безпеки, виживання, першої медичної допомоги.

Серед стратегій створення безпечного освітнього середовища для реформування позашкільної освіти виділимо: 1) стратегію інноваційного розвитку – запровадження STEAM-освіти, цифрових лабораторій, проєктного навчання; 2) стратегію соціального партнерства – активна взаємодія із закладами формальної освіти, роботодавцями, волонтерськими організаціями; 3) стратегію індивідуалізації навчання – гнучкі освітні маршрути, адаптація програм до потреб учнів; 4) стратегію міжнародної співпраці – обмін досвідом, участь у міжнародних грантових програмах, онлайн-освіта без кордонів; 5) стратегію фінансової сталості – диверсифікація джерел фінансування, залучення грантів, державно-приватне партнерство.

Важливою є державна підтримка закладів позашкільної освіти та міжнародні ініціативи: 1) фінансова допомога та грантові програми: залучення міжнародних фондів, урядових ініціатив для підтримки позашкільних закладів; 2) програми для інтеграції внутрішньо переміщених осіб: створення можливостей для дітей-переселенців продовжити заняття у нових громадах; 3) підвищення ролі волонтерських ініціатив: активна участь громадських організацій у забезпеченні роботи позашкільних закладів.

Вбачаємо такі подальші перспективи створення безпечного освітнього середовища для розвитку системи позашкільної освіти є: 1) модернізація інфраструктури: відновлення зруйнованих закладів, оснащення новими технологіями; 2) розширення доступу до дистанційної освіти: розробка гнучких програм навчання; 3) посилення кадрової політики: підвищення мотивації педагогів, навчання нових підходів до роботи в умовах криз; 4) зміцнення співпраці з міжнародними партнерами: впровадження кращих практик підтримки дітей у постконфліктних умовах.

У цілому, сучасні стратегії розвитку позашкільної освіти повинні забезпечити її адаптивність до змін, відповідність потребам суспільства та

особистості. Головним пріоритетом має стати якість освіти, інклюзивність та орієнтація на розвиток майбутніх компетенцій дітей та молоді.

Незважаючи на значні виклики, пов'язані з війною в Україні, позашкільна освіта в Україні продовжує розвиватися, адаптуючись до несприятливих умов. Завдяки використанню інноваційних підходів, підтримці держави та міжнародних організацій, ця сфера зберігає свою значущість для дітей та молоді. Створення безпечного освітнього середовища для подальшого реформування, розвитку дистанційних форматів навчання та психологічної підтримки є ключовими напрямками її вдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Лебедик Л. В. Ефективні здоров'язберігаючі технології позашкільної освіти в умовах війни. *Збірник тез Міжнар. наук.-практ. симпозиуму «Освіта, наука та культура України в світі: мобільність, глобалізація, інклюзія»*, 23-24 серпня 2022 р. за заг. ред. З. П. Ленів. Львів, 2022. 391 с. С. 150–155.

2. Лебедик Л. В. Підготовка магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» до цілеспрямованого розвитку обдарованості і лідерства вихованців. *Національна наука і освіта в умовах війни РФ проти України та сучасних цивілізаційних викликів* : матеріали V Всеукр. міжгал. наук.-практ. онлайн-конф. / Упоряд.: Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 1322 с. С. 734–744.

3. Лебедик Л. В. Проектування форм організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах війни. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 листоп. 2023 р., м. Лубни). Полтава; Лубни; Миргород, 2023. 284 с. С. 46–50.

4. Лебедик Л. В. Соціальна адаптація та підтримка учасників бойових дій, ветеранів війни: можливості навчання в університеті за освітньою програмою «Позашкільна освіта». *Соціальна робота у глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : зб. матеріалів XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23–24 листоп. 2023 р.). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2024. С. 199–202.

5. Лебедик Л., Стрельников В. Підготовка магістрів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» до надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах війни. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 2 (215). С. 112–117.

6. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю. Соціальна адаптація учасників війни у системі неперервної освіти. *Психологія і соціальна робота у XXI столітті* : зб. наук. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. форуму (1-3 листоп. 2023 р., м. Полтава). Полтава, 2023. С. 298–302.

7. Стрельников В. Ю. Складники оцінювання якості безпечного освітнього середовища закладу неперервної освіти. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення (м. Тернопіль, Україна, 03 березня 2023 року)*. Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ТОКІППО, 2023. 416 с. С. 340–345.

8. Стрельніков В. Ю. Створення здоров'язберезувального і безпечного освітнього середовища в закладах неперервної освіти в умовах воєнного стану. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти»* / За заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. 629 с. С. 235–239.

9. Стрельніков В. Ю. Ознаки неперервної освіти, яка стимулює індивідуальну освітню траєкторію педагогів закладів позашкільної освіти в умовах війни. *Вдосконалення позашкільної освіти в умовах сучасних трансформацій* : матеріали I Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Кропивницький, 19 берез. 2024 р.) / За заг. ред. Т. С. Плачинди. Кропивницький : ПП «Поліум», 2024. 290 с. С. 281–285.

10. Lebedyk L. V. Possibilities of application of the a person-centered approach in the training of teachers of out-of-school education institutions. *Scientific World Journal Issue. No19. Part 4 May 2023*. P. 42–51.

11. Vorona L., Babenko I., Lebedyk L., Barbinova A., Khomenko L. Development of managerial competencies of specialists of out-of-school education institutions by means of digital technologies in the conditions of distance educational inclusive environment. *Scientific Herald Uzhhorod Univ Ser Phys. 2024. № (55)*. P. 1314-1323. DOI: 10.54919/physics/55.2024.131st4

УДК 008-043.83:173.5-055.52:373.2.064.1

Турчина Анастасія Костянтинівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна
освіта Мукачівського державного
університету, м. Мукачево;

Науковий керівник:

Атрощенко Тетяна Олександрівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього
менеджменту Мукачівського державного
університету, м. Мукачево

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВСТВА У ВЗАЄМОДІІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З МОЛОДИМИ СІМ'ЯМИ

Державна політика в галузі освіти підкреслює вагому роль сім'ї у вихованні дітей. Так, Закон України «Про дошкільну освіту» (далі – Закон) наголошує на тому, що батьки є повноправними учасниками освітнього процесу у сфері дошкільної освіти [3]. Серед засад державної політики та принципів освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти (стаття 4 Закону) виокремлено «пріоритет сімейного виховання дитини, педагогічне партнерство